

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра мовознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри мовознавства

проф. Гайдаєнко І.В.

«28» серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.3.9. «ТЕКСТОЗНАВСТВО»

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

Факультет української філології та журналістики

Робоча програма з дисципліни «Текстознавство» для студентів спеціальності
035.01 Філологія (українська мова та література)

Розробники: Гайдаєнко І.В., кандидат філологічних наук, професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри мовознавства

Протокол від «28» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри мовознавства

(підпис)

(проф. Гайдаєнко І.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0203 Гуманітарні науки	Варіативна	
	Спеціальність: 035.01 Філологія (українська мова та література)		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		4 - й	
		семестр	
Загальна кількість годин – 90		8 - й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
60 год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 40% \ 60%;

для заочної форми навчання – 9% \ 91%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни: сформувати у студентів лінгвістичну компетентність щодо тексту як об'єкта лінгвістичного дослідження та засобу висловлення думки; його понять та категорій.

Завдання навчальної дисципліни: виробити компетенції визначення типології текстів, їх компонентів та ознак (студент повинен володіти спеціальною термінологією, засвоїти відповідні поняття й характеристики тексту); сформувати компетенцію теоретично-обґрунтованого творення та аналізу текстів різних стилів, типів і жанрів (знати закономірності побудови тексту, уміти встановлювати закономірне співвідношення між планом вираження та планом змісту в межах тексту як мовленнєвого твору); навчити студентів розуміти форми і закономірності співвідношення зовнішніх (комунікативних) чинників, покладених в основу конструювання тексту, його внутрішні константи; сформувати компетенції комунікативно-прагматичний підходу до визначення текстових категорій; виробити компетенції ідентифікації тексту, його опису, визначення характерних рис.

Набуті компетенції студента:

Перелік знань: студент повинен знати теоретичні положення науки про текст, типологію текстів, їх компоненти та ознаки, тобто знати спеціальну термінологію, засвоїти відповідні поняття й характеристики тексту; теоретично-обґрунтовувати творення та аналіз текстів різних стилів, типів і жанрів, знати закономірності побудови тексту.

Перелік умінь та навичок: студент повинен уміти встановлювати закономірне співвідношення між планом вираження та планом змісту в межах тексту як мовленнєвого твору; розуміти форми і закономірності співвідношення зовнішніх (комунікативних) чинників, покладених в основу конструювання тексту, його внутрішні константи; мати навички комунікативно-прагматичного підходу до визначення текстових категорій; уміти ідентифікувати текст, його опис, визначати характерні риси; мати навички аналізу й застосування основних положень лінгвістичного аналізу в практичній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Вступ. Курс “Текстознавство”, його мета, предмет, об'єкт, завдання і місце в системі навчальних лінгвістичних дисциплін. Багатоаспектність вивчення тексту.

Визначення тексту як динамічної комунікативної одиниці вищого рівня, за допомогою якого відбувається спілкування.

Функціональний аспект у вивченні тексту. Типологічні різновиди мовленнєвого акту, що лежить в основі породження та функціонування тексту. Текст як продукт мовленнєвої діяльності, як результат взаємодії плану вираження та плану змісту.

Прагматичний аспект вивчення тексту. Комунікативна установка тексту.

Вчення про текст як наукова основа пошуку оптимального варіанту мовленнєвої організації тексту.

Текст та його сприйняття.

Значення фонових знань у сприйнятті тексту.

Текст як закінчена інформаційна єдність.

Семантичні та комунікативні категорії тексту

Текст як мовленнєвий витвір. Основні особливості тексту: цілісність, зв'язність. Одиниці тексту: висловлювання, між фразна єдність, фрагмент. Вербальні та невербальні засоби вираження значення в тексті.

Текст як семантико-структурна єдність.

Відповідність структури тексту темі, відображеній інформації, умовам спілкування, задачам та обраному стилю викладу.

Механізми творення тексту

Прагматична установка тексту і прагматична установка автора. Їх взаємодія.

Висловлювання як мінімальна одиниця тексту. Висловлювання інформаційні (повідомлення описового, розповідного, аргументованого, аналізуючого типу) та висловлювання верифікативні (висловлювання інтерпретувального типу – полемічні, переконливі, впливового характеру).

Поняття диктума і модуса.

Компоненти висловлювання – тема і рема. Тема-рематична послідовність та їх різновиди.

Поняття цілісності та зв'язності тексту. Ключові слова. Види повторної номінації та її функції.

Міжфразна єдність (Складне синтаксичне ціле) як семантико-синтаксична одиниця. Типи міжфразних єдностей та засоби зв'язку в них. Абзац як композиційно-стилістична одиниця.

Функції абзацу в різних текстах – логіко-сміслова, експресивно-емоційна, видільно-акцентувальна.

Види інформації та функціонально-сміслові типи мовлення

Інформація актуальна, концептуальна, методична, емотивна.

Типи мовлення: опис, розповідь, роздум.

Змішані види висловлювання.

Вираження у тексті авторської модальності

Поняття авторської модальності. Форми вираження авторської модальності.

Образ автора як вираження особистісного ставлення до предмету зображення. Поняття "образ автора" і "образ стилю".

Типи та види текстів

Текст художній і нехудожній.

Текст ЗМІ.

Текст монологічний і діалогічний.

Форми представлення автора в тексті художньому і нехудожньому.

Тексти прозаїчні та поетичні. Поняття креалізованого тексту.

Тексти офіційні, спеціальні, науково-популярні, публіцистичні, художні; довідкові, інструктивні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Заочна форма					
	денна форма						усього	у тому числі				
	усього	у тому числі						Л	п	ла б	інд	с.р.
		л	п	л	інд	с.р.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Текст як закінчена інформаційна єдність												
спеціальність		4 укр	4укр			4укр		укр	укр			укр
Вступ	8	4	4									
Текст як закінчена інформаційна єдність. Семантичні та комунікативні категорії тексту	6	4	2									
Механізми творення тексту	4	2	2									
Категорія інформативності в тексті. Види інформації та функціонально-смислові типи мовлення	4	2	2									
Вираження у тексті авторської модальності	6					6						
Композиційно-мовленнєві засоби організації тексту як цілого	6					6						
Різновиди текстів за їх стильовою приналежністю	6					6						
Лінгвістичний аналіз художнього тексту	16	2	2			12						
Образ автора і образ читача	6					6						
Наукові тексти та їх класифікація	10					10						
Тексти ЗМІ. Мовні особливості	6					6						
	12	2	2			8						

газетних заголовків															
Усього годин	90		16		14			60							

5. Змістові модулі навчальної дисципліни

Змістовий модуль №1. Текст як закінчена інформаційна єдність.

ЛЕКЦІЙНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

Текст як закінчена інформаційна єдність. Семантичні та комунікативні категорії тексту

Вступ

Текст як закінчена інформаційна єдність. Семантичні та комунікативні категорії тексту

Механізми творення тексту

Категорія інформативності в тексті. Види інформації та функціонально-сміслові типи мовлення

Лінгвістичний аналіз художнього тексту

Тексти ЗМІ. Мовні особливості газетних заголовків

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

Текст як закінчена інформаційна єдність. Семантичні та комунікативні категорії тексту

Вступ

Текст як закінчена інформаційна єдність. Семантичні та комунікативні категорії тексту

Механізми творення тексту

Категорія інформативності в тексті. Види інформації та функціонально-сміслові типи мовлення

Лінгвістичний аналіз художнього тексту

Тексти ЗМІ. Мовні особливості газетних заголовків

МОДУЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вираження у тексті авторської модальності

Композиційно-мовленнєві засоби організації тексту як цілого

Різновиди текстів за їх стильовою приналежністю

Лінгвістичний аналіз художнього тексту

Образ автора і образ читача

Наукові тексти та їх класифікація

Тексти ЗМІ.

Мовні особливості газетних заголовків

Індивідуальне завдання

Підсумкова тека:**6.Методи навчання**

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу (упровадження комп'ютерної підтримки – схеми, презентації до лекцій, таблиці, зразки аналізу, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань; співбесіда, бесіда).

7.Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються методи усного й письмового контролю, які сприятимуть підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному та тестовому формам контролю.

8. Критерії оцінювання знань студентів

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів вивчення дисципліни у формі заліку. Студент допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом. Підсумковий контроль (залік) проводиться у формі тестів. Проведення заліку передбачає оцінку знань студентів за п'ятибальною та стобальною системами оцінювання знань студентів:

Дисципліна: **Текстознавство**

Форма контролю: **залік**

Рівень, шкала ECTS, оцінка	Теоретична підготовка	Практичні уміння й навички
1	2	3
Зараховано 60-100 б.	можна оцінити відповідь студента, який досконало засвоїв основні поняття з курсу (текст, види текстів, семантична структура тексту, авторська модальність, реципієнти, надфразна єдність, абзац, дискурс тощо), уміє з'ясувати особливості структури тексту та його стилістичну та жанрову приналежність. Засвоєнні знання студент вміє застосувати при аналізі текстів.	При виконанні контрольних робіт студент дотримується всіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати. Студент може застосувати свої теоретичні знання на практиці (напр., аналізі текстів різного виду)
Не зараховано 1-59 б.	можна оцінити відповідь студента, який не засвоїв основних понять "Текстознавства" як лінгвістичної науки, не може вказати різницю видами та типами текстів, з'ясувати їх структуру, не здатний виконати аналіз тексту.	Під час виконання контрольних робіт студент уміє користуватися окремими прикладами, але не може самостійно виконати роботу, аналіз тексту та зробити висновки

9. Рекомендована література Базова

1. Дудик П.С. Стилїстика української мови: Посібник. – К.: «Академія», 2005.
2. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб./ Т.А. Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с.
3. Загнітко А. Лінгвістика тексту : теорія і практикум. Науково-навчальний посібник. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 289с.
4. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 276 с.
5. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – С. 268-274; 279-286.
6. Мацько та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько// За ред. Л.І. Мацько. – К.: Вища школа, 2003. - 462с.
7. Мельничайко В.Я. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: завдання і методи // Теорія і практика лінгвістичного аналізу тексту. - Тернопіль: Лілея, 1997.-С.25-58.
8. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. - 3-тє вид. перероб. і доповн. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2000. - 248с.
9. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004.

Допоміжна

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. - К.: Видавничий центр "Академія", 2004. - 344 с.
2. Бацевич Ф.С. Текст, дискурс, речовий жанр: соотношение понятий / Вісник Харківського національного університету. №520. Серія філологія. Випуск 33. Філологічні аспекти дослідження дискурса. - Харків. - 2001. С.3-6.
3. Єщенко Тетяна Сучасне розуміння тексту в лінгвістиці // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С.9-12.
4. Залевская А.А. Текст и его понимание: Монография. - Тверь: Тверской государственный университет, 2001. - 177 с.
5. Кочан Ірина Текстові категорії: проблема виокремлення та трактування в сучасній науці// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С.20-25
6. Крупа М. Критерії відбору художньої словесності для лінгвоаналізу // Теорія і практика лінгвістичного аналізу тексту. - Тернопіль: Лілея, 1997. С.6-24.
7. Партико З.В. Загальне редагування.– Львів: Афіша, 2001.
8. Пентилюк М.І. Стилїстична організація тексту (теоретичний аспект) // зб. наук, праць. Південний архів. – Херсон: Айлант. – 1999. – Вип.5. - С. 12-16.
9. Пентилюк Марія Текст: лінгвостилїстичний аспект // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С.37-42.
10. Попова Ірина Синтаксичні параметри тексту як лінгвістичного явища // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С.47-50
11. Радзїєвська Т.В. Текст як засіб комунікації / НАН України; Інститут української мови; відпов. Редактор М.М.Пещак. - 2-ге вид. стереотипне. - К., 1998.-194 с
12. Рїзун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту. - К.: Редакційно-видавничий центр "Київський університет", 1998. – 336 с.

13. Руденко Л., Коршун Т. Текст як об'єкт лінгвістичного аналізу// Зб.наук.праць. Південний архів. – Херсон: Айлант. – 1999. – вип. 5. – С. 5-11.
14. Феллер М.Д. Текст і зображення як модель комунікативного акту / К.: Київський університет ім.Тараса Шевченка; Центр вільної преси, 1998. – 123 с.
15. Цінько С. Критерії відбору текстів для сприймання учнями на слух // Українська мова і література в школі. - 2000. - №4. – С. 1-14.
16. Чепелева Н.В. Психологія читання тексту студентами вузів. – К.:Либідь, 1990.

10.Електронні ресурси

1. http://book-ye.com.ua/shop/product_11203.html
2. <http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/LibdocView.aspx?id=>
3. <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/novitfilolog/11/129.pdf>
4. <http://www.ebookscenter.co.uk/ТЕКСТОЗНАВСТВО.html>
5. http://uk.wikipedia.org/wiki/Серажим_Катерина_Степанівна
6. <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=book.index&book=91>
7. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/apmk/2010_11/Kras.pdf
8. <http://institute.com.ua/searchdirect.php?ID=1516874>
9. http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN